

Diep ingegraven

De publieke consultatieperiode over het meest recente groenboek 'Een Europese strategie voor duurzame, concurrerende en continu geleverde energie voor Europa' loopt ten einde. Iedereen die bij de energiesector is betrokken, heeft de mogelijkheid gehad zijn licht te laten schijnen over de voorstellen. Het is nu aan de Commissie om uit deze veelheid aan opinies en reacties iets te destilleren waarmee ze het verdere besluitvormingsproces in willen. De vraag is echter of de noeste arbeid neergelegd in de consultatiepapers ook maar iets zal uitrichten.

De discussie zit inmiddels in een diep ingesleten groef van de interne energiemarkt, en dan vooral de elektriciteitsmarkt. De andere thema's die in het groenboek worden aangesneden krijgen nauwelijks aandacht. De discussie lijkt dan ook veel meer een reactie op de 'sector inquiry' van het Directoraat-Generaal Competitie van Commissaris Neelie Kroes dan een discussie over het groenboek.

Balans

Het groenboek gaat in essentie over het vinden van de balans tussen marktwerking, milieu en voorzieningszekerheid. Er wordt in het groenboek wel gezegd dat deze balans er moet zijn, maar helaas wordt vervolgens in de analyse en aanbevelingen volstrekt voorbijgegaan aan een geïntegreerde benadering. De drie thema's worden apart en ook met onevenwichtige aandacht besproken. Kennelijk speelt de competentie van de Europese Commissie en/of de macht binnen de Commissie een rol in de volgorde en hoeveelheid aandacht voor een thema.

Politieke kans

Zo is een politieke kans verloren gegaan in de keuze door eerst de interne marktproblemen aan te

kaarten en pas daarna, kort, in te gaan op het externe energiebeleid. Zeker na de perikelen rondom de gascrisis in het begin van het jaar had het veel 'goodwill' in producerende derde landen opgeleverd als de Commissie in staat was gebleken om de externe energierelaties op de voorgrond te plaatsen met daarin een erkenning van de wederzijdse belangen. Producerende landen hebben herhaaldelijk gewezen op het nastreven van een evenwichtige verdeling van baten en lasten van de energierelaties. Dat wil zeggen dat risico's niet eenzijdig op producerende landen afgewenteld mogen worden. Tijdens de G8 wees president Vladimir Poetin van Rusland daar nog nadrukkelijk op. In plaats daarvan moeten de producerende derde landen, die van kennelijk strategisch belang zijn voor de toekomstige leveranties aan de EU, het doen met de vertrouwenwekkende mededeling van het EU-voorzitterschap – en daarna nog een paar maal in andere documenten bevestigd – dat de EU een strategie moet ontwikkelen om de interne marktbenadering naar naburige landen te exporteren.

Soevereiniteit

Het aardige is nu dat de EU zelf moeite heeft om het eens te worden

over de inrichting van de interne markt. Na de bespreking van het groenboek in de Raad kwamen de premiers naar buiten met een nieuwe bevestiging van de soevereiniteit van de lidstaten over de energiemix en dat aan 'Energie voor Europa' binnen de bestaande competenties vorm moet worden gegeven. Kennelijk is de Commissie er niet in geslaagd om de lidstaten ervan te overtuigen dat een EU-benadering van het interne en externe energiebeleid een beter resultaat kan opleveren dan de eigen nationale aanpak.

Waardeketen

Afgezien van het ontbreken van een integrale benadering van het energiebeleid en de gemiste politieke kans serieus in gesprek te raken met potentiële strategische partners, blijkt steeds weer dat de energiediscussie in Europa een elektriciteitsdiscussie is. Daarbij wordt voorbijgegaan aan de eigenheid van de gaswaardeketen ten opzichte van de elektriciteitswaardeketen, maar ontstaat ook de goedbedoelde ontkenning van het belang van een beleid of marktinzichting die het aantrekkelijk moet maken om gas op de Europese markt aan te bieden. Het vertrekpunt van de marktinzichting is vooral de lokale/regionale gas- en elektriciteitsbedrijven geweest. Dat verklaart enerzijds misschien de grote aandacht voor de elektriciteitssector in Europa maar doet nu meer en meer onrecht aan de ontwikkeling van de gasmarkt. De ontwikkeling van LNG past maar moeilijk in een markt die vanuit de distributiekant naar de markt kijkt. De gaswaardeketen strekt zich bovendien uit tot buiten de jurisdictie van de EU, en

Door
Coby van der
Linde

juist daarin ligt de externe energierelatie. De discussie over de interne energiemarkt heeft daarom iets krampachtigs gekregen. Deze krampachtigheid treffen we ook aan in het groenboek en de discussies daarover, waarbij vanuit diep ingegraven stellingen standpunten worden geventileerd. In Europa wordt met de rug naar elkaar en naar buiten gediscussieerd en slechts weinigen zullen nog begrijpen waartoe dit moet leiden.

Coby van der Linde is hoofd van het Clingendael International Energy Programme, hoogleraar Geopolitiek en Energiemanagement aan de Rijksuniversiteit Groningen en lid van de Algemene Energieraad. ■